ОСВІТА В УКРАЇНІ

2013

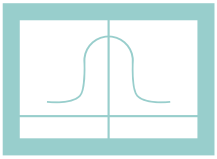
ЦЕНТР
ДОСЛІДЖЕННЯ
СУСПІЛЬСТВА

ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

1.1 Народжуваність в Україні за період незалежності

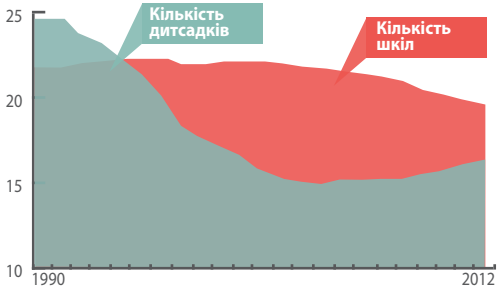
народи-лись	підуть до школи	вступлять в універ-ситет
1990	1997	2007
1991	1998	2008
1992	1999	2009
1993	2000	2010
1994	2000	2011
1995	2001	2012
1996	2002	2013
1997	2003	2014
1998	2004	2015
1999	2005	2016
2000	2006	2017
2001	2007	2018
2002	2008	2019
2003	2009	2020
2004	2010	2021
2005	2011	2022
2006	2012	2023
2007	2013	2024
2008	2014	2025
2009	2015	2026
2010	2016	2027
2011	2017	2028
2012	2018	2029

“Довгострокове зростання народжуваності в Україні говорить про те, що в Україні з часом може загостритись нестача в місцях в дошкільних закладах освіти, а також зрости навантаження на педагогів.”

1.2 Дитсадки та загальноосвітні навчальні заклади, тис.

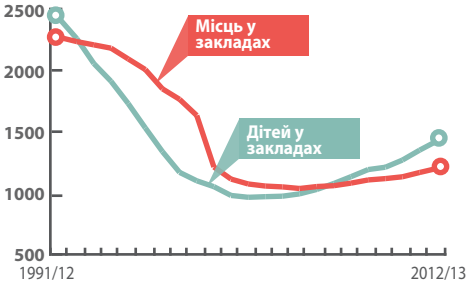

* Дані: UNESCO Institute for Statistics

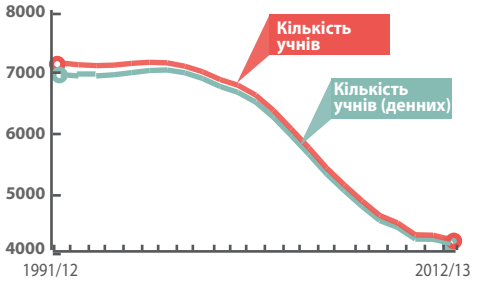
1.3 Кількість освітян, тис., 2012

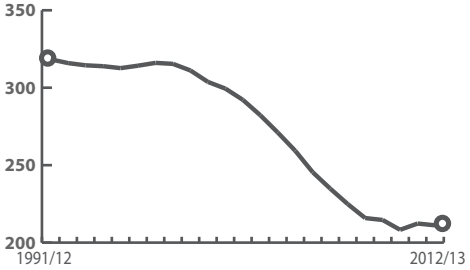
1.4 Завантаженість дошкільних закладів, тис.

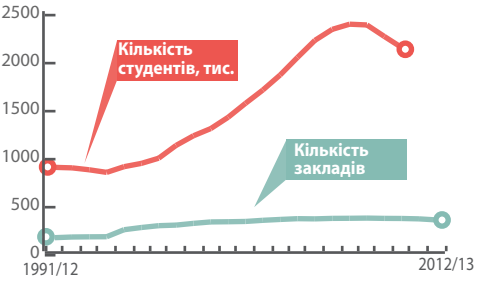
1.5 Учні загальноосвітніх навчальних закладів, тис.

1.5 Скільки учнів припадає на 1 школу

1.6 Вищі навчальні заклади

> Незважаючи на негативну динаміку чисельності учнів загальноосвітніх закладів освіти, можна стверджувати про зростання попиту на освіту в майбутньому.

1.7 Чисельність іноземних студентів у ВНЗ України,2012/13

> Більшість іноземних студентів в Україні – вихідці з Африки та Азії, на відміну від Польщі, де 72,7% іноземних студентів в 2010 р. приїхали з Європи[1]. Водночас, в обох країнах найпопулярнішими серед іноземних студентів є програми медичних університетів (30% від загальної кількості іноземних студентів Польщі і 40% в Україні).

1. P. Hut, E. Jaroszewska Studenci zagraniczni w Polsce na tle migracji edukacyjnych na świecie [http://www.isp.org.pl/uploads/pdf/772873926.pdf]

1.7 Динаміка кількості іноземних студентів, 2004/05-2012/13

+115% АЗІЯ

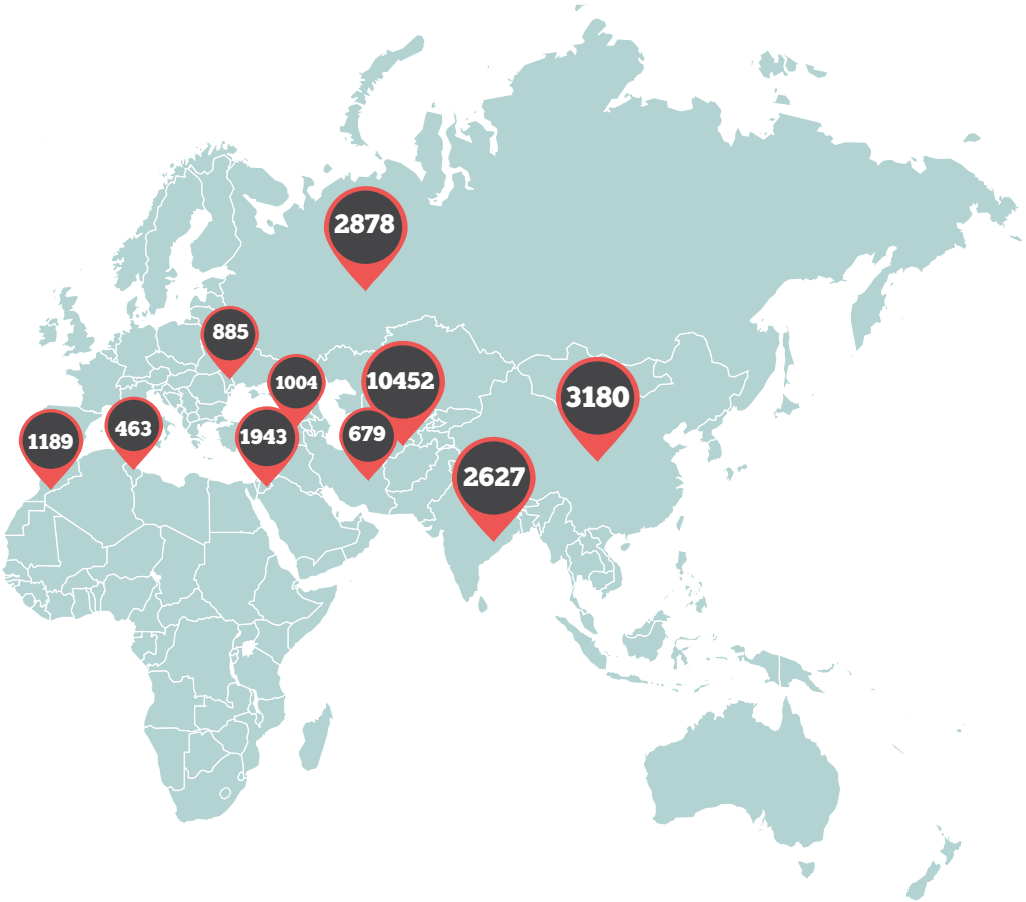
+31% АФРИКА

-14% БЛИЗЬКИЙ СХІД

-21% ПОСТРАДЯНСЬКІ КРАЇНИ

+449% ІНШІ

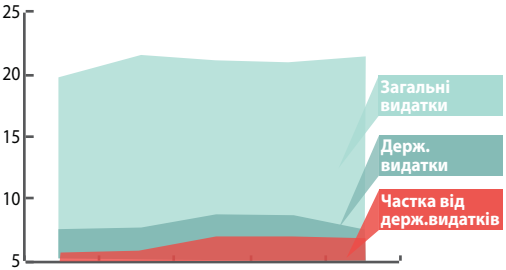
1.8 Країни, з яких приїздили іноземні студенти, 2012/13

“Іноземні студенти в Україні розглядаються насамперед як джерело доходу, а не стимул до міжнародного та міжкультурного обміну досвідом і знаннями. В Україні іноземні студенти мають право навчатись за контрактом. Вартість навчання для них становить не менше 1000 доларів (для підготовчих програм), 1500 доларів (бакалаврат/магістратура), 2500 доларів (на аспірантурі). Розмір плати за навчання може бути відкоригований в залежності від регіону, рейтингу вищого навчального закладу та спеціальності, але не може перевищувати собівартість навчання.”

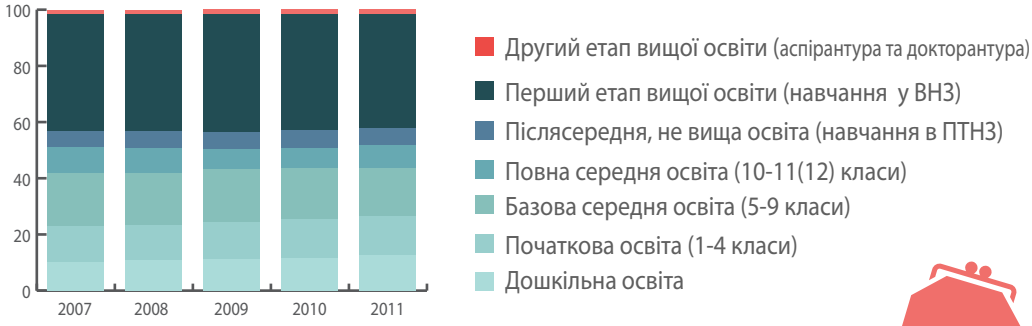
ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

2.1 Витрати на освіту як % від ВВП

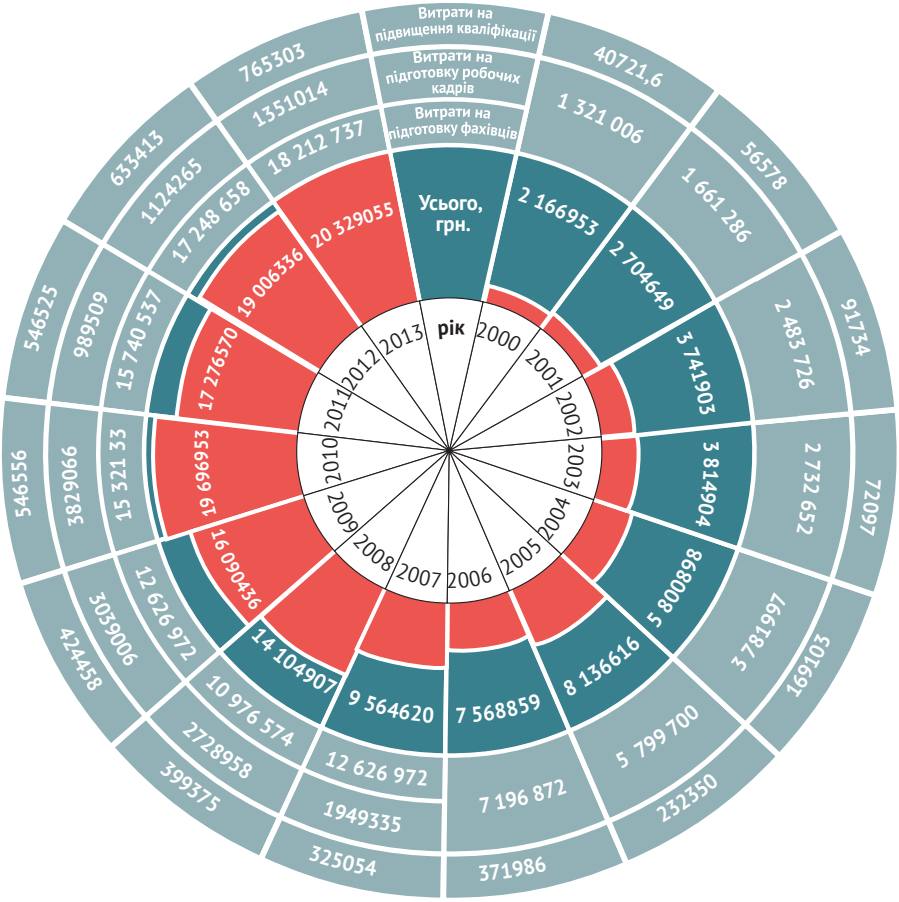
Фінансування освіти в Україні з 2008 по 2011 рік зросло в абсолютних показниках майже на 40%, проте частка від ВВП, незважаючи на коротке зростання у 2009-2010 рр., залишається на рівні 2007-2008 років. Потрібно розуміти, що за умов відносно стабільної частки фінансування освіти від ВВП зростання цих видатків в абсолютних показниках відбувається пропорційно до темпів росту (або падіння) української економіки в цілому. Також при порівнянні 2011 та 2007 років потрібно враховувати загальні тенденції в економіці, зокрема, суттєве здешевлення гривні. Якщо у гривневих показниках фінансування освіти зросло в 1,82 раз, то в доларовому еквіваленті – всього у 1,15 раз.

2.2 Розподіл загальних витрат за рівнями освіти, %

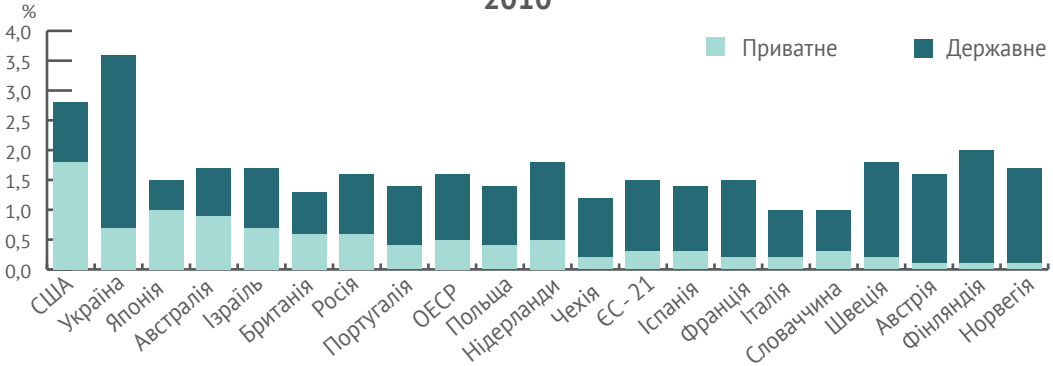
2.3 Розподіл витрат державного замовлення, %

Зростання витрат на державне замовлення відбувалось двома хвилями: перша тривала до 2010 р., а друга – після різкого скорочення видатків у 2011 р. Сума видатків 2013 р. майже на 7% вища за показник попереднього року, але ця сума зросла всього лиш на 3,2% в порівнянні з 2010 р. У загальній структурі державного бюджету видатки на освіту зменшуються, оскільки темп приросту видатків на освіту є нижчим за темп приросту державних витрат в цілому. Як наслідок, у 2010р. фінансування державного замовлення становило 6,4% державних витрат (максимум для України), а вже у 2013 р. – менше 5%.

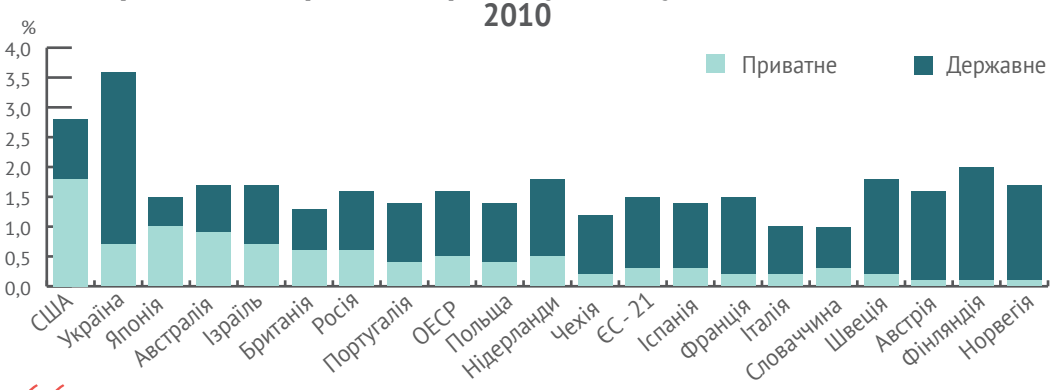

> Після 2010 року відбулось різке скорочення видатків на підготовку робітничих кадрів — у 3 рази, в той час як фінансування держзамовлення у вищій освіті продовжувало зростати.

2.4 Державне та приватне фінансування у вищій освіті, % від ВВП 2010

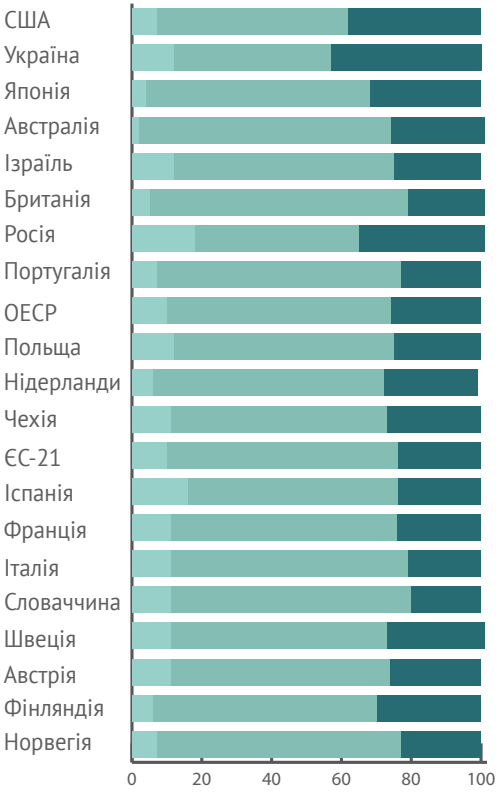

2.4 Державне та приватне фінансування у вищій освіті, % від ВВП 2010

Більше третини усіх коштів припадає на базову та середню освіту. Найменше витрат йде на рік навчання дошкільнят, і майже вдвічі більше - на рік першого етапу вищої освіти.

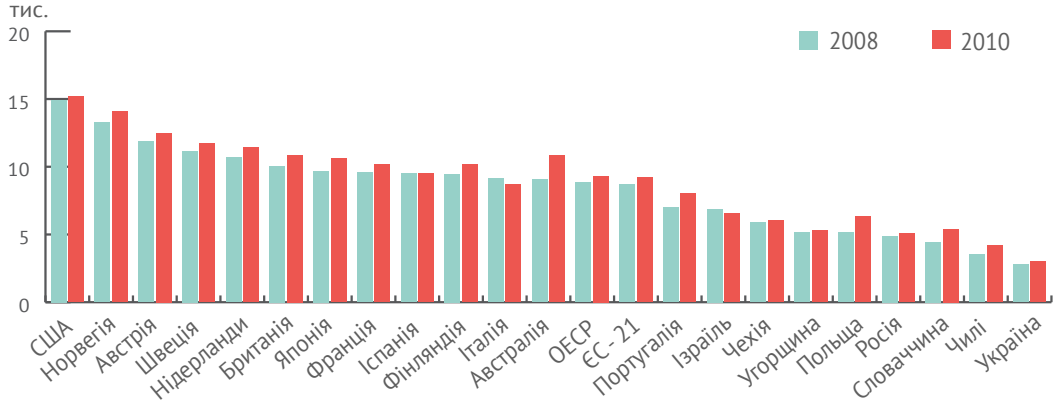
2.5 Частка загальних витрат на освіту від ВВП за освітніми рівнями, 2010

У міжнародному контексті для врахування масштабів витрат на освіту доцільно порівнювати видатки в розрахунку на одного учня/студента. За цим показником навіть при перерахунку в долари США за паритетом купівельної спроможності (який враховує рівень цін та автоматично «підвищує» показник витрат майже вдвічі) очевидним є суттєве відставання України. Так, у 2010 р. в цілому в освіті рівень видатків на учня/студента був одним з найнижчих у порівнянні з країнами ОЕСР і відповідав рівню Мексики. Цей показник був втричі менший за середні показники країн ОЕСР та ЄС-21 та у п'ять разів менший за показник країн-лідерів: США та Норвегії. Проте якщо порівняти 2008 та 2010 рр., темп приросту цього показника є трохи вищим за середній показник розвинутих країн.

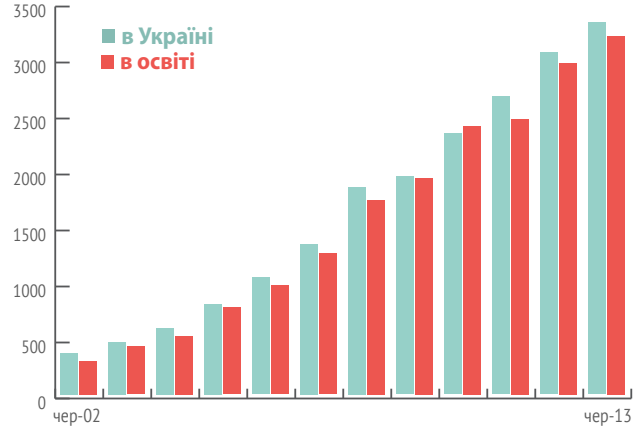
“Попри розповсюджені уявлення про те, що вища освіта закордоном є платною, дані показують, що в Україні частка фінансування вищої освіти з приватних джерел є суттєво вищою, ніж у розвинених країнах. Також варто відзначити, що структура приватних вкладень є різною: приватні кошти в українській вищій освіті — це фактично повністю плата за навчання; у розвинених країнах більшість приватних грошей — це кошти бізнесу, витрачені на наукові розробки.”

2.6 Фінансування одного учня/студента, в доларах за ПКС

“Рівень витрат на одного учня не змінюється протягом його навчання у школі, тобто на одного учня 1 та 11 класу виділяють однакові кошти. Також цікавим є те, що на здобувачів післясередньої, не вищої освіти виділяється вдвічі більше коштів, ніж на студентів вищих навчальних закладів. А найменші видатки на аспірантуру та докторантуру компенсуються найвищим рівнем витрат на одного слухача в рік.”

2.7 Середня заробітна плата, грн.

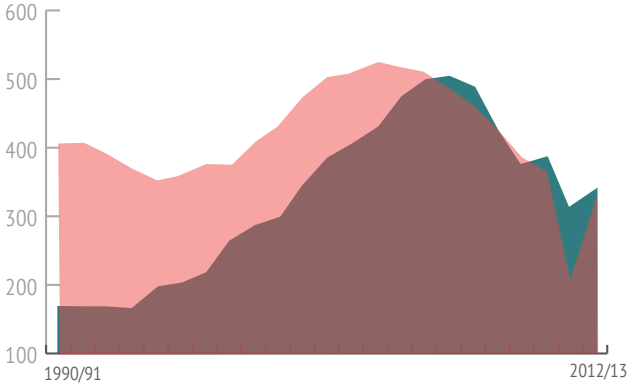

“З 2008 по 2012 рр. середня заробітна плата в секторі освіти виросла у 2,5 рази і досягла 2527 грн, проте щороку вона є нижчою за середню заробітну плату в цілому по Україні на 15-20%.”

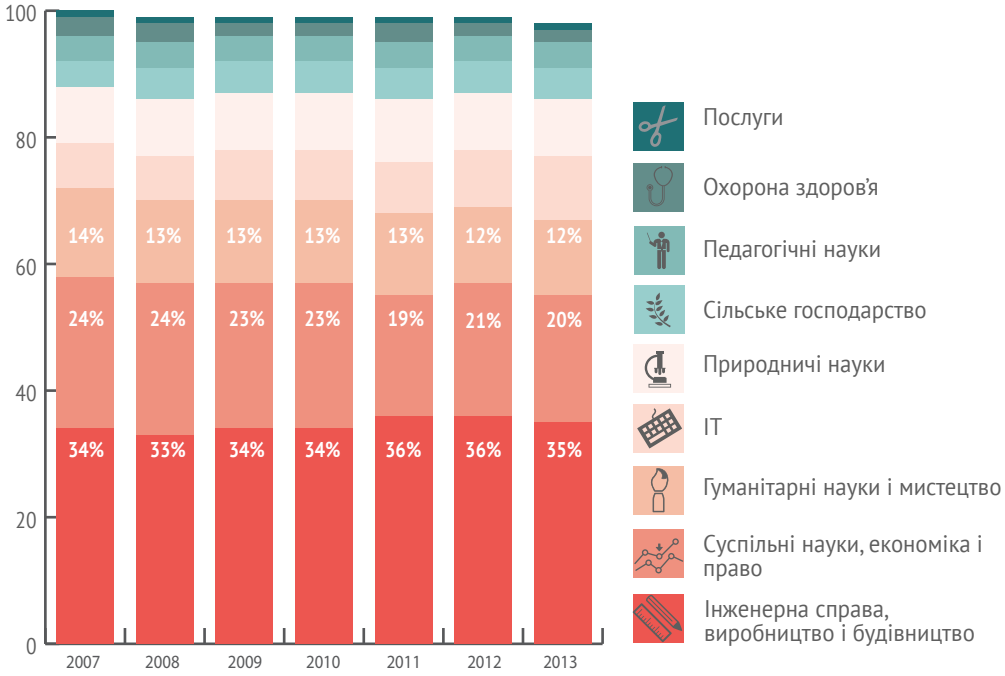
“З 2002 по 2013 рр. ціна на хліб зросла у 3 рази.”

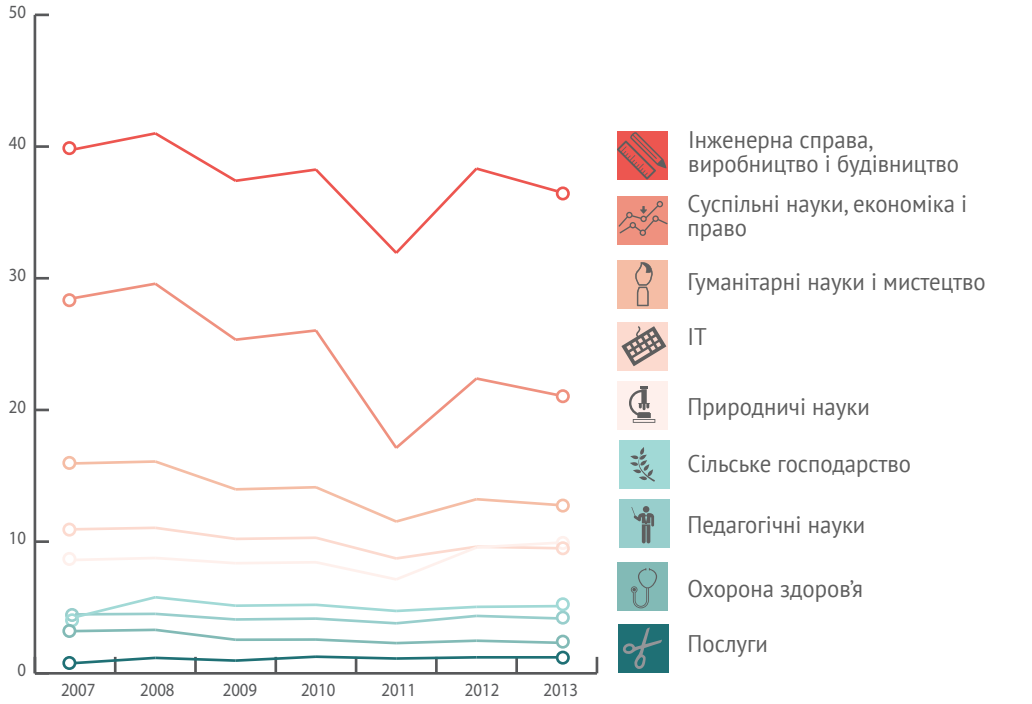
КОГО ГОТУЮТЬ УНІВЕРСИТЕТИ?

3.1 Прийнято-випущено фахівців у ВНЗ, тис.

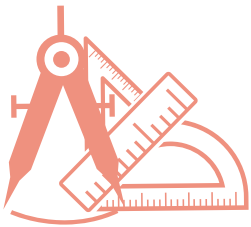
3.2 Розподіл місць державного замовлення за групами, %

“Найбільше місць державного замовлення виділяється на інженерні та виробничі спеціальності: протягом останніх шести років їхня частка в загальній структурі держзамовлення тримається на рівні 35%. В цілому, структура державного замовлення є досить стабільною. Найбільшою зміною є зростання частки IT напрямків за рахунок зменшення місць для підготовки у сфері гуманітарних наук та мистецтва, суспільних наук, економіки та права. У 2013 році скорочення державних місць відбулось на усіх групах спеціальностей, окрім IT та сільського господарства.”

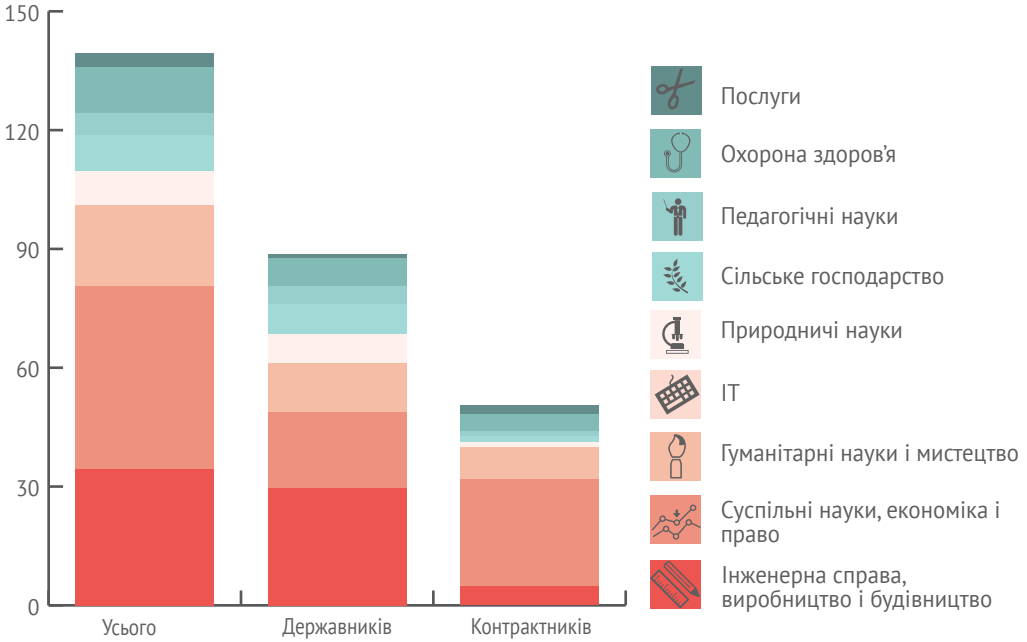
“Усі напрямки навчання за українською класифікацією було посортовано на 9 груп відповідно до класифікації ЮНЕСКО: інженерна справа, виробництво і будівництво; суспільні науки, бізнес і право; гуманітарні науки і мистецтво; природничі науки; сільське господарство; педагогіка. Також окремо була виділена група IT спеціальностей як група, що найдинамічніше розвивається.”

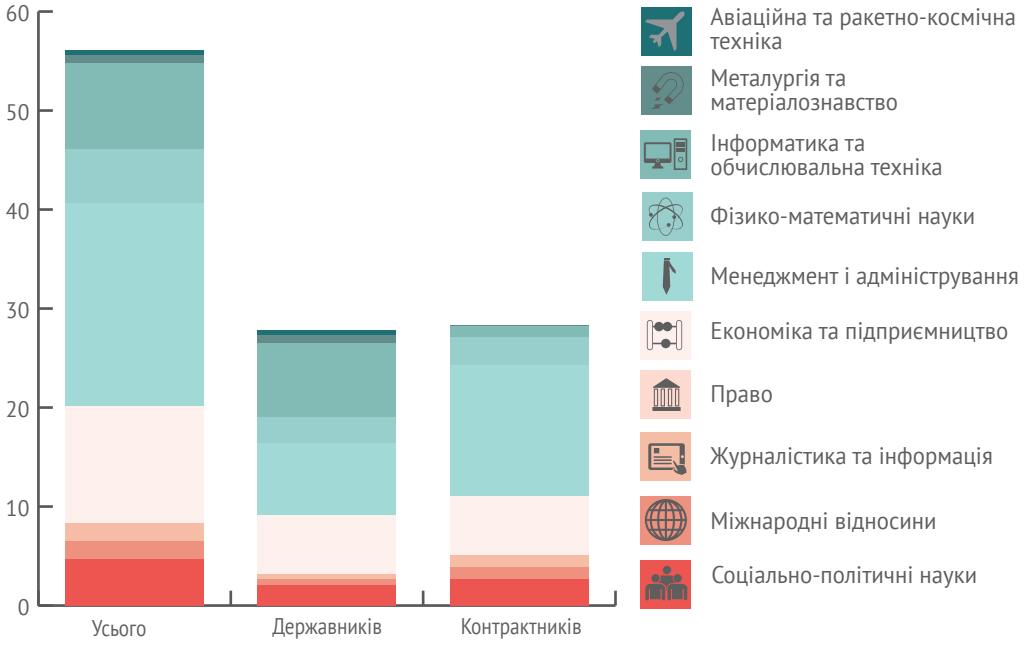
3.2 Вступ бакалаврів на групи спеціальностей, за формою навчання у 2011, тис.

3.3 Вступ бакалаврів на групи спеціальностей, за формою навчання у 2011, %

3.4 Вступ бакалаврів на окремі галузі, за формою навчання у 2011, тис.

3.5 Вступ бакалаврів на окремі галузі, за формою навчання у 2011, %

3.7 Частка випускників-бакалаврів у % в 2010 р. за групами спеціальностей *

Розподіл студентів відповідно до джерел фінансування навчання серед першокурсників 2011 р. показує, що найбільша частка контрактників навчається на спеціальностях групи сфери послуг та суспільних науках (за рахунок права і економіки), а найменше – на інженерних спеціальностях. Для порівняння: у структурі державного замовлення сфера послуг складає 1,2%, а вже в загальному контингенті студентів – 2,5%. Натомість частка інженерних спеціальностей зменшується: у структурі держзамовлення їхня частка - 34,8% і в загальному контингенті – 24,3%. Саме значною часткою студентів-контрактників можна пояснити те, що аж 44,3% усіх випускників-бакалаврів 2010 р. становили студенти суспільних наук, економіки та права, що значно вище за показники західних країн.

* Дані: UNESCO Institute for Statistics

Центр дослідження суспільства
04071, м. Київ-71, а/с 98, тел. (044) 417 39 94
e-mail info@cedos.org.ua

Над збірником працювали Світящук Ірина і Совсун Інна
Літературна редакція Когут Ірини

Графіки та статистичні таблиці можна знайти на веб-сайті Центру дослідження суспільства cedos.org.ua

© Центр дослідження суспільства